

**TEHNIČKA POMOĆ INSTITUCIJAMA
INFRASTRUKTURE KVALITETA U SRBIJI**

**SISTEMI MENADŽMENTA
BEZBEDNOŠĆU HRANE**

Sandra Beer Gregorc
Prof. Dr. Peter Raspor

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

SADRŽAJ PREZENTACIJE:
Sistemi menadžmenta bezbednošću hranom – zahtevi
međunarodnog standarda EN ISO 22000:2005

- **Prezentacija eksperata i SIQ-a**
- **Osnovne informacije na području sistema menadžmenta bezbednošću hranom i regulativa**
- **Osnovni zahtevi standarda EN ISO 22000:2005**
- **Zahtevi za sertifikaciona tela**
- **Pregled dobrih praksi na području menadžmenta bezbednošću hranom**
- **Sledljivost u lancu ishrane**

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

SIQ u svetu

Agenti

SRBIJA

MAKEDONIJA

TURSKA

SIQ SLOVENIJA

SIQ CROATIA d.o.o.

SIQ ITALIA s.r.l.

SIQ Testing and Certification GmbH

Predstavništva

BIH

KINA (SHANGHAI)

4 područja rada:
OCENJIVANJE SISTEMA MENADŽMENTA
ISPITIVANJA I OCENJIVANJE PROIZVODA
METROLOGIJA
OBRAZOVANJE

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Ocenjivanje sistema menadžmenta

- **Prva** članica IQNet-a iz nezapadne Evrope
- **Prvo i jedino** akreditovano sertifikaciono telo u Sloveniji od 1996. godine
- Slovenačka SA i švedski SWEDAC **akreditacija** za sertifikovanje po standardima ISO 9001, ISO 14001, ISO 22000 i ISO 13485
- Akreditovani ocenjivač **EMAS**

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

**OSNOVNE INFORMACIJE NA
PODRUČJU SISTEMA MENADŽMENTA
BEZBEDNOŠĆU HRANOM I
REGULATIVA**

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Bezbedna hrana

- **BRIGA** za zaštitu zdravlja ljudi u svetu je sve veća,
- **AFERE** o trovanjima u medijima,
- Stručnjaci konstantno otkrivaju **NOVE RIZIKE**,
- **SISTEMSKI PRISTUP** ka obezbeđenju hrane je nužan,
- **ODGOVORNOST RUKOVODSTVA** za uspostavljanje, delovanje i efektivnost sistema menadžmenta bezbednošću hranom (EN ISO 22000:2005, tačka 5)
- **POŠTOVANJE** zakonodavstva na području bezbednosti hrane (EN ISO 22000:2005, tačka 5.1 b)

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

ZAKONODAVSTVO

- Zakonodavstvo EU
- Nacionalno zakonodavstvo

HORIZONTALNI PROPISI

VERTIKALNI PROPISI

PROPISI O PROIZVODNJI
HRANE ZA ŽIVOTINJE

PROPISI IZ POLJOPRIVREDE
I RIBOLOVA

POSEBNI POLJOPRIVR.
PROIZVODI

UREĐENJE TRŽIŠTA

UZORKOVANJE,
ANALITIČKE METODE I
MONITORING

KONTROLNE INSTITUCIJE

OSTALI ZNAČAJNI PROPISI

VIR: http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_kmetijskih_in_zivilskih_podjetij

Contract no.: EuropeAid/125337/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Zakonodavstvo EU

Osnovna pravila u vezi bezbednosti hrane:

REGULATION (EC) No 178/2002 OF THE EUROPEAN
PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL
of 28 January 2002

Laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety

Contract no.: EuropeAid/125337/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

UREDBA 178/2002 i ISO 22000:2005

Opređelitelj pojama - člana 2. ,3. (ISO 22000: 3 izrazi in definicije)

Zahtevi regulative - član 14. (ISO 22000: 1+ drugi člani)

Odgovornost za hranu - člani 19., 20., 21.- (ISO 22000 - 5 odgovornost)

Sledljivost - 18. član (ISO 22000 – 7.9.2 sledljivost)

Obaveštavanje medija, RASSF 10., 35.član itd. (ISO 22000 – 7.9.5 – opoziv)

Komunikacije sa medijima - 10.član (ISO 22000 - 5.6.1 vanjska komunikacija)

Analiza rizika - 6.član (ISO 22000 - 7.4 Analiza rizika)

Contract no.: EuropeAid/125337/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

REG (EC) No.178/2002

- Analiza rizika (tačka 6, Risk analysis)
- Dužnosti (tačka 17, Responsibilities)
- Sledljivost (tačka 18, Traceability)
- Opoziv neusaglašenih proizvoda i obaveštavanje (tačka 19, Responsibilities for food: Food business operators)

Contract no.: EuropeAid/125337/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

UREDBA 852/2004 o higijeni prehr. proizvoda i ISO 22000:2005

I. Opće določbe:

1. član Principi- područje upotrebe (ISO 22000: 0 uvod)

2. član Opređeljenje termina (ISO 22000: 3 izrazi i definicije)

II. Obaveze delatnika (ISO 22000: 5 odgovornost rukovodstva)

3. član - Prilog I, Prilog II, opće določbe higijene, detalji (ISO 22000: 7.2 prekrvizi i 6.2 obuka)

5. član - analiza rizika i određivanje KKT (ISO 22000: 7.4 Analiza rizika)

Contract no.: EuropeAid/125337/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

“Higijenski paket”

- REG (EC) No 852/2004
- REG (EC) No 853/2004
- REG (EC) No 854/2004
- REG (EC) No 882/2004

Contract no.: EuropeAid/125337/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Higijena hrane

■ Glavni principi higijene hrane:

REGULATION (EC) No 852/2004 OF THE EUROPEAN
PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL
of 29 April 2004

on the hygiene of foodstuffs

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

REG (EC) No. 852/2004, tačka 1/1

- Za bezbednost hrane je odgovoran izvođač delatnosti;
- Obezbediti bezbednu hranu u potpunom lancu ishrane, na početku i u primarnoj fazi;
- Neprekidan lanac zamrzivanja;
- Opšte izvođenje postupaka po HACCP principima i upotreba dobre higijenske prakse;

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Faze implementacije bezbedne hrane u Sloveniji

- 1998 g. – prve informacije o HACCP sistemu
- 2000 g. - Obrazovanje EU – Phare projekat
- 2000 g. – Zakon o zdravstveni usaglašenosti hrane i proizvoda, koji dolaze u kontakt sa hranom (UL RS 52/00)
- 2002/2003 g. – Implementacija u preduzećima, trgovinama
- 2002 g. – Inspeksijski pregledi HACCP
- Izrada prvih priručnika DHP/DPP
- od 2003 g. dalje - Implementacija u manjim preduzećima
- 2004 g. – pridruženje EU, harmonizacija nacionalnih propisa i EU legislative
- 2006 g. – Registracija preduzeća pri inspekciji za zdravlje RS

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

HACCP ulazi u standarde

Potreba za standardizacijom – nacionalni, granski, globalni standardi:

- Multinacionalne (Nestle zahtevi, Kraft Food zahtevi, McDonald's zahtevi,...)
- Trgovačka udruženja (BRC, IFS)
- Sertifikacione kuće razvijaju vlastite šeme
- Harmonizacija u standardu ISO 22000:2005

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

ZAHTEVI STANDARDA EN ISO 22000:2005

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

EN ISO 22000:2005

ISO - International Standard Organisation

1.11.2005 izdaje globalni standard **ISO 22000:2005**

- U razvoju standarda su saradivali predstavnici potrošača, trgovaca, industrije, komisija Codex Alimentarius, GFSI i CIAA
- Standardom su obuhvaćeni elementi sistema HACCP i ostali zahtevi za osiguravanje bezbedne hrane (GMP, GHP, sledljivost, označavanje)
- Upotreba u potpunom lancu ishrane
- Dopunjuje se sa drugim standardima iz porodice ISO

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Zahtevi ISO 22000:2005

- 0 Uvod
- 1 Predmet standarda
- 2 Veza sa drugima standardima
- 3 Izrazi i definicije
- 4 Sistem menadžmenta bezbednom hranom
- 5 Odgovornost rukovodstva
- 6 Menadžment resursima
- 7 Planiranje i realizacija bezbednih proizvoda
- 8 Validacija, verifikacija i poboljšavanje sistema menadžmenta bezbednom hranom

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Ključni elementi standarda EN ISO 22000:2005

- 1. Međusobna interaktivna komunikacija
- 2. Sistem menadžmenta
- 3. Prateći programi
- 4. Principi HACCP sistema

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Sistemska bezbednost hrane

- **Sistemsko funkcioniranje tih 4 elementa stvara bazu za ovladavanje rizikom i konstantnu izradu bezbednih proizvoda**
- **Zadovoljava zahteve potrošača i zakonske propise**

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Interaktivna komunikacija

- Obezbeđuje, da su faktori rizika prepoznati i praćeni u svim fazama prehrambenog lanca
- Omogućava jasno opredeljenje zahteva kupca i dobavljača
- Vanjska i unutrašnja komunikacija

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Sistemski pristup

- **Prepoznavanje i savladavanje procesa**
- **Veze između različitih procesa**
- **Upravljanje sistema**

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Prateći programi (PRP)

ODRŽIVI PRP

- Infrastruktura
- Higijenski i tehnički zahtevi

OPERATIVNI PRP

- "Delujući programi"
- Uticaj na faktore rizikovanja
- DHP, DPP, DKP, ...

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Principi HACCP sistema

- Analiza rizika je ključ za efikasan sistem menadžmenta bezbednosti hrane
- Efikasne kombinacije kontrolnih mera
- Prepoznati i utvrđeni svi faktori rizika – očekivane pojave u prehrambenom lancu, u postupku ili u prostoru
- Oruđe za izbor nadzora prepoznatih faktora rizika: da/ne

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

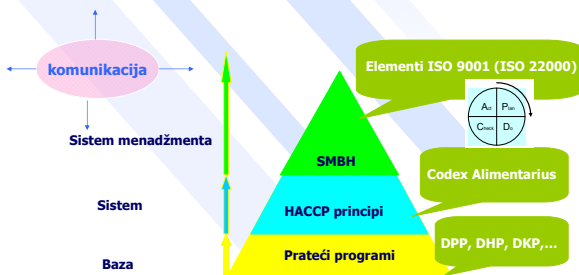

Najefikasniji sistem bezbedne hrane

- ISO 22000:2005 usaglašen sa ISO 9001:2000
- Povećano uzajamno delovanje oba standarda

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Model sistema menadžmenta bezbednom hranom

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Sistem HACCP i sistemi menadžmenta

Sistem HACCP	ISO 22000:2005	ISO 9001:2008
HACCP tim	5.3 Politika bezbedne hrane	5.3 Politika kvaliteta
Opis proizvoda	7.3.2 Tm za bezbednu hranu	7.3 Projekovanje i razvoj
Identifikacija očekivane upotrebe proizvoda	7.3 Preliminarni koraci za analizu rizika	7.4 Nabavka
Sastavi diagram toka procesa		
Provera usaglašenosti diagrama toka sa proizvodnim tokom		

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Sistem HACCP i sistemi menadžmenta

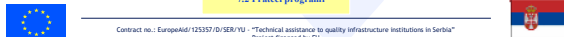
Sistem HACCP	ISO 22000:2005	ISO 9001:2008
Načelo 1 Izvesti analizu rizika	7.4 Analiza rizika	7.3 Projekovanje i razvoj
Načelo 2 Utvrđi KKT		7.4 Nabavka

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Sistem HACCP i sistemi menadžmenta

Sistem HACCP	ISO 22000:2005	ISO 9001:2008
Načelo 3 Uspostavi granične vrednosti		7.3 Projekovanje i razvoj
Načelo 4 Uspostavi sistem nadzora, proizvodnje, praćenja KKT	7.6 Definiši HACCP projekat	
Načelo 5 Uspostavi korektivne mere		
Načelo 6 Uspostavi postupke verifikacije	7.8 Projekovanje verifikacije	7.3.5 Verifikacija projektovanja i razvoja
	4.2 Dokumentacija Poboljšavanje	4.2 Dokumentacija
Prateći programi (implementacija)	6.3 Infrastruktura 6.4 Radna sredstva 7.2 Prateći programi	6.3 Infrastruktura 6.4 Radna sredstva

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Najvažnija područja u SMBH

U praksi najviše grešaka dešava se zbog:

- Nekompetentnih osoba na različitim radnim mestima u pogonu,
- Neadekvatne sledljivosti,
- Niskog nivoa primene pratećih programa,
- Premalo stručne analize rizika.

Primeri iz prakse.

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Obrazovanje

- Obrazovanje svih učesnika u pogonu,
- Kompetencije ljudi koji vrše obuku radnika,
- Obrazovanje konsultanata koji nude usluge uspostavljanja HACCP sistema – **RAZVOJ NOVOG MODELA U SIQ: 100 sati intenzivnog obrazovanja u "HACCP ŠKOLI"**,
- Kompetentni učesnici u lancu ishrane su preduslov za dobru komunikaciju.

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Sledljivost proizvoda

U 2007. godini međunarodna organizacija za standardizaciju ISO donosi specifičan standard - **zahtevi za razvoj i implementaciju sledljivosti u lancu hrane za životinje i prehrambenih proizvoda:**

ISO 22005:2007

TRACEABILITY IN THE FEED AND FOOD CHAIN - General principles and basic requirements for system design and implementation

Primeri iz prakse - tema sledljivost.

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Baza

- HACCP metoda za postizanje bezbedne hrane:
- Definisane kritičkih kontrolnih tačka,
- Poštovanje potencijalnih rizika,
- **Uspešna primena pratećih programa.**

Primeri iz prakse.

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Prateći programi u sistemu HACCP i sistemima menadžmenta

Sistem HACCP

ISO 22000:2005

ISO 9001:2008

Prateći programi (PRP)

6.3 Infrastruktura
6.4 Radna sredina
7.2 Prateći programi

6.3 Infrastruktura
6.4 Radna sredina

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Uspostavljanje sistema

CILJEVI:

- 1) Dopuniti postojeći posao sa elementima dobre proizvodne prakse
- 2) Integracija DPP sa sistemom **HACCP**

Implementacija sistemskih elemenata kvaliteta + sistem HACCP

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Pozitivno iskustvo prve sertifikovane organizacije u Sloveniji

Globalno priznat sertifikat
Izvođenje verifikacije i preispitivanje rukovodstva
Sistematsko vođenje zapisa

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Prednosti standarda ISO 22000 – za koga?

- Prednosti su na »našoj« strani – svi smo potrošači
- Povećanje poverenja potrošača
- Organizacije u lancu ishrane "žive" sa politikom bezbedne hrane

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

"Težina" sertifikata ISO 22000:2005 (1)

ZA ORGANIZACIJU:

- ✓ Globalno priznat sertifikat
- ✓ Racionalizacija troškova
- ✓ Poverenje među poslovnim partnerima
- ✓ Promena organizacione kulture

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

"Težina" sertifikata ISO 22000:2005 (2)

ZA POTROŠAČA:

- ✓ Porast poverenja potrošača u bezbedne proizvode
- ✓ Stalno garantovanje bezbedne hrane

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Aktuelno u ovo doba...

- Stručnjaci konstantno otkrivaju nove rizike, koji mogu uticati na naše zdravlje
- Potrošači su više zabrinuti i ponašaju se kritički na bezbednost hrane – afere u medijima
- Organizacije, koje iskoriste prednosti standarda ISO 22000:2005 uspostavljaju efikasan sistem menadžmenta bezbedne hrane

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

PRATEĆI PROGRAMI – nova specifikacija

BSI PAS 220:2008 - Prerequisite programmes on food safety for food manufacturing

Sponzor: CIAA - Confederation of Food and Drink Industries of the E.U.

- Specifikacija zahteva za PRP: **efikasnija kontrola rizika**
- **Primenjena zajedno sa EN ISO 22000:2005**

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

BSI PAS 220:2008 (2)

- 10 tema u vezi zahteva ISO 22000 (7.2.3),
- Dodatnih 5 tema koje su relevantne za prehrambenu industriju:

1. Ponovna upotreba materijala (rework)
2. Procedura povlačenja proizvoda
3. Skladištenje
4. Informacije za potrošače (deklaracije proizvoda)
5. Sabotaža, vandalizam, bioterorizam

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Trenutni trend: Multisertifikovanje

Sertifikat ISO 9001:2008
↓
Integracija HACCP sistema
↓
IFS, BRC
↓
ISO 22000:2005
↓
???

SOS

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

ZAHTEVI ZA SERTIFIKACIONA TELA

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

AUDIT (Provera) - ISO 19011

Sistematičan i dokumentiran proces traženja i proveravanja objektivnih dokaza o delovanju sistema, da bi utvrdili da li sistem upravljanja u specifičnoj organizaciji ispunjava kriterije audita. Proces završava sa izveštavanjem o rezultatima naručiocu provere.

Provera je alat za pomoć odgovornima, da poboljšaju ili isprave svoju praksu!

ISO 19011:2002

Smernice za proveru sistema menadžmenta kvaliteta i/ili okolinom

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

OSNOVNI POJMOVI - PROVERA SISTEMA UPRAVLJANJA

```

    graph TD
      P[PREDMET PROVERE] --- M[METODE]
      P --- K[KRITERIJUMI]
      M --> D[DOKAZI]
      K --> D
      D --> N[NALAZI]
      N --> Z[ZAKLJUČCI]
      Z --> I[IZVEŠTAVANJE]
      PR[PROVERIVAČ] --- D
      PR --- N
      PR --- Z
      PR --- I
      PRO[PROVERENI] --- D
      PRO --- N
      PRO --- Z
      PRO --- I
      NAR[NARUČILAC] --- I
  
```

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

METODE ZA PROVERU SISTEMA

- PREGLED DOKUMENTACIJE ORGANIZACIJE poslovnik, procedure, šeme, projekti, dozvole, zapisi, odluki, ...
- RAZGOVORI SA RUKOVODSTVOM I DRUGIMA ODGOVORNIMA
  - profesionalni razgovori,
- PREGLED LOKACIJA, OBJEKATA, NAPRAVA, ...
  - veoma značajno kod provera s.m. bezbedne hrane,
- PROVERA PRIHVAĆENIH INFORMACIJA.

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

KRITERIJUMI ZA PROVERAVAČE

- ISO 19011 - važi za interne i eksterne proveravače,
- Srednje obrazovanje (5 god.), visoko obrazovanje (4 god.),

FORMALNA ZNANJA <ul style="list-style-type: none"> ☐ poznavanje osnovnih procesa, ☐ poznavanje zakonskih zahteva, ☐ sistemi upravljanja, ☐ standardi, tehnike provera, ☐ 	ISKUSTVA SA PROVERAMA <ul style="list-style-type: none"> ☐ osposobljavanje u organizaciji, ☐ 20 dana provera (min. 4 pr.) razmak manji od 3 leta, ☐ pod mentorstvom vodećeg prover.,
--	---

- ❖ **lične karakteristike** i spretnosti: sposobnost usmene i pismene komunikacije, nezavisnost, taktičnost, organizovanost, ...
- ❖ kompetentnost.

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/10 - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

PROCES PROVERE

Polek presoje

PRIPRAVITE PLAN PRESOJE	PRIPRAVA <i>Pisama</i>
PREVERITE KRITERIJE: <i>kaj? primernost?, učinkovitost?</i>	
IZVEDITE UVODNI SEŠTANEK	IZVEDBA <i>Terent</i>
PREGLEJTE DOKUMENTACIJO	
POGOVORITE SE Z ODGOVORNIMI	
POIŠČITE OBJEKTIVNE DOKAZE - sistem, prejšnja presoja	
ZAPIŠITE UGOTOVITVE	POROČANJE <i>Vodstvo</i>
IZVEDITE ZAKLJUČNI SEŠTANEK	
PRIPRAVITE KONČNO POROČILO	

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/10 - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

EN ISO 17021

OCENA USAGLAŠENOSTI - ZAHTEVI ZA SERTIFIKACIONA TELA, KOJA NUDE PROVERE I SERTIFIKACIJU SISTEMA MENADŽMENTA

EN ISO 17021:2006
Conformity assessment – Requirements
for bodies providing audit and certification
of management systems

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/10 - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

ZAHTEVI STANDARDA ISO 17021 - 1. DEO

- PREDMET STANDARDA,
- REFERENTNI STANDARDI,
- USLOVI I REFERENCE,
- PRINCIPI (OPŠTI, NEPRISTRANOST, KOMPETENTNOST, ODGOVORNOST, OTVORENOST, POVERLJIVOST, ODGOVOR NA ŽALBE),
- OPŠTI ZAHTEVI (PRAVNE I UGOVORNE OBAVEZE, UPRAVLJANJE NEPRISTRANOŠĆU, ODGOVORNOST I FINANSIRANJE),
- STRUKTURNI ZAHTEVI (ORGANIZACIONA STRUKTURA, ODBOR ZA ČUVANJE NEPRISTRANOSTI).

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/10 - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

ZAHTEVI STANDARDA ISO 17021 - 2. DEO

7. ZAHTEVI NA PODRUČJU RESURSA (KOMPETENTNOST MENADŽMENTA I OSOBLJA, OSOBLJE UKLJUČENO U SERTIFIKACIONE DELATNOSTI, UKLJUČIVANJE EKSTERNIH PROVERIVAČA I TEHNIČKIH EKSPERTA, ZAPISI, OUTSOURING),
8. ZAHTEVI NA PODRUČJU INFORMACIJA (JAVNO DOSTUPNE INFORMACIJE, DOKUMENTACIJA, DIREKTORIJUM KLIJENTA, UPOTREBA ZNAKOVA, POVERLJIVOST, KOMUNIKACIJA),
9. ZAHTEVI KOD IZVOĐENJA PROCESA PROVERE (POČETNA PROVERA I SERTIFIKACIJA, NADZOR, RESERTIFIKACIJA, SPECIJALNE PROVERE, ŽALBE, PRIGOVORI, ZAPISI),
10. ZAHTEVI SISTEMA UPRAVLJANJA SERTIFIKACIONOG TELA (ZAHTEVI ISO 9001, OPŠTI ZAHTEVI SISTEMA).

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/10 - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

EN ISO/TS 22003

ZAHTEVI ZA SERTIFIKACIONA TELA, KOJA NUDE PROVERE I SERTIFIKACIJU SISTEMA MENADŽMENTA BEZBEDNOM HRANOM

EN ISO/TS 22003:2007
Food Safety Management Systems – Requirements
for bodies providing audit and certification
of food safety management systems

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/10 - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

ISO 22003

- Dodatni zahtevi pored osnovnih u ISO 17021 za resurse i proces
- Aneks A: Podela lanca ishrane u 13 kategorija (A-M) i primeri sektora
- Aneks B: kalkulacija minimalnih sati provere

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

ISO 22003: Aneks A

koda	KATEGORIJA	koda	KATEGORIJA
A	Prerada 1 - animalna	I	Usluge
B	Prerada 2 - biljna	J	Transport, skladišta
C	Prerada 1 - animalna	K	Izrada opreme
D	Prerada 2 - biljna	L	Biohem. proizvodnja
E	Prerada 3	M	Proizvodnja ambalaže
F	Proizvodnja hrane za životinje		
G	Catering		
H	Distribucija		

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Aneks B: Kalkulacija sati za proveru

$$Ts = (D + H + MS + FTE)$$

- D – baza za kategoriju (0,75 – 1,5 dana)
- H – dodatak za HACCP studije (0,25 – 0,5)
- MS – dodatak za odsutnost sertifikovanog sistema menadžmenta (0,25)
- FTE – broj zaposlenih

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Dodatak za lokacije

$$Tm = Ts \times 50/100$$

Za svaku pojedinačnu lokaciju dodatak – polovina osnovnih dana provere.

Dodatni zahtev – tačka 9.1.5.3:

- Multilokacijska organizacija
- do 20 lokacija provera svake lokacije,
- od 20 dalje još provera svake 5. lokacije

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Provere ISO 22000

- Sertifikaciona provera: 1.deo, 2. deo
- Redovna provera
- Dodatne provere
- Ponovna provera (resertifikacija)

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

KOMPETENCIJE RESURSA

- Zaposleni u sertifikacionom telu: procena sati na proveru, odluka o timu proverivača, ponuda, odluka o dodeli sertifikata
- Proverivači i eksperti

Contract no.: EuropeAid/125357/0/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

OPSEG AKREDITACIJE ZA SISTEME MENADŽMENTOM BEZBEDNE HRANE EA-3/11:2009

Contract no.: EuropeAid/125357/01/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

EA-3/11

- Podela opsega ili proširenje (granting, extending scope)
- Tačka 4: 13 kategorija lanca ishrane klasifikovano u 6 grupa ("cluster")
- Posmatranje provere (witness audit) nije potrebno: za proširenje u istoj grupi ili proširenje na novi sektor u istoj kategoriji lanca

Contract no.: EuropeAid/125357/01/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Grupe (clusters)

GRUPA	Kategorije (ISO/TS 22003:2007)
1	Prerada (A + B)
2	Prerada hrane i hrane za životinje (C + D + E + F)
3	Distribucija, transport, skladištenje (H + J)
4	Catering (G)
5	Biohemija (L)
6	Ostala industrija (I + K + M)

Contract no.: EuropeAid/125357/01/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

Pitanja?

HVALA NA PAŽNJI!

sandra.beer@siq.si
peter.raspor@bf.uni-lj.si

Contract no.: EuropeAid/125357/01/SER/YU - "Technical assistance to quality infrastructure institutions in Serbia"
Project financed by EU

